

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 38.

V Ptuj v nedeljo dne 21. septembra 1913.

XIV. letnik.

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani; vsled tega obsega skupaj 12 strani.

Kakor vsako leto priredi se
dne 21. septembra 1913 v Ptuj

Ljudsko tombolo

v prid vboгим dijakom.
dobitki! Koncert. Nizke cene. Pristop vsakemu prost.

Cenjeni naročniki!

Kakor smo že svoj čas poročali, bomo doživeli „Štajerca“ v prihodnjem letu neznatno svoto zvišali. Vzrok dan pa je v prvi vrsti ta, da hočemo cenjenim prijateljem še več gradiva ponujati in da smo listu vsled tega pogostejše priloge dodali, pa list tudi na drug način izboljšali. Pričani smo, da vsled tega neznatnega zvišanja naročnine ne bode nikdo list opustil. Naš „Štajerc“ ostane vkljub temu vedno z ozirom na svojo velikost najprej v slovenskem jeziku pisani. Pa tudi ko bi to ne bil, je nujna potreba našega neodvisnega ljudskega lista tako znana, da ga gotovo niti eden ljubiteljev ne bode zapustil.

List „Štajerc“ koštal bode od novega naprej:
Za Avstrijo: celo leto 4 krone, pol 2 kroni, četrt leta 1 krono z dopošiljanjem.
Za Ogrsko: celo leto 5-50 kron, pol 2-50 kron, četrt leta 1-50 kron.
Za Nemčijo: celo leto 6 kron, pol 3-50 kron, četrt leta 1-50 kron.

Za Ameriko: celo leto 8 kron, pol 4 kron, četrt leta 2 kron.

Za ostalo inozemstvo se razmeroma naročnina spreminja kakor poštnina v dotični državi.

Posamezna številka (kupljena v upravnistvu ali v naših tobakarnah in prodajalnah) stala bode 8 vinarjev.

Vse to velja pa šele od novega leta 1914 naprej. Kdor se pa na list že pred novim letom za naprej naroči in tudi naprej plača, ta dobi „Štajerca“ še po stari ceni (3 krone za celo leto). S tem hočemo zlasti starim našim naročnikom postreči.

Somišljeniki in prijatelji! V bodočem letu treba bode boje proti ljudskim sovražnikom z vsemi močmi nadaljevati. Povsod se dvigajo sovragi ljudstva in hočejo kmetom, obrtnikom ter delavcem zadnji košek pravice odjesti! Združimo se tudi mi naprednjaki tesneje in borimo se brez ozira na nasprotniške psovke za svoje pravo! V ta namen pa je v prvi vrsti treba močni list, samostojen in neodvisen, resničen in neustrašen, kakor je ravno „Štajerc“. S takim listom zamoremo ubraniti vse napade.

Prijatelji, vsi pogumno na delo za „Štajerca“!

Zgornja Štajerska in Spodnja Štajerska.

Iz krogov naših spodnještajerskih somišljenikov dobili smo sledeči zanimivi članek, katerega vsled njegovih izbornih misli prav radi objavljamo:

Od južne pa do severne meje Štajerske smo vsi Štajerci in bi morali tudi ostati dobri, združeni otroci ene domovine.

Zgornja Štajerska s svojim zdravim, bogatim kmetiskim stanom se pač mnogo razlikuje od svojega južnega sosedu, katerega kmetije z malimi izjemami samo čisto mala zemljišča posedujejo, katerega so poleg tega še močno zadolžena.

K temu pride pri spodnještajerskem kmetu še bogati otroški blagoslov. Popolnoma naravno pričakujejo stariši komaj odpuščenje njih otrok iz šole, da iste — kakor je to že nekaka nasilna moda — v tujino pošljejo. Kadar pride otrok iz šole, nimajo stariši nobene druge odlo-

čitve, nego da pošljejo svoje hčerke v mesto kot služkinje, dečke pa kolikor mogoče hitro kot delavce v kakšno industrijsko podjetje. Kakor rečeno, otroški blagoslov je velik in kot dedič malega posestva zamore le eden v poštev priti; še ta pusti mnogokrat svojo ženo samo doma, medtem ko on odpotuje, da si zasluži najpotrebnejši denar, s katerim popravi svoja poslopja, si nakupi živino, plača davek.

Ker vlada v sosednih slovanskih, tako zvaljenih „bratskih“ deželah Kranjska in Hrvatska ista, morda še večja mizerija, ne pridejo za spodnještajerskega kmeta te dežele niti v poštev.

Tudi slovanske dežele nimajo razmeroma dovolj velike učne priljubljenosti (razven za čevljarje in krojače) za iz šole odpuščeno mladino. Delavnice so pri nas večidel tako male, da ni vredno učenca imeti, ker je za mojstra vsled malega zaslužka predrag. Torej je samo ob sebi umevno, da večina ljudstva (kmetstva deca) razven ljudskošolske izobrazbe drugega izvežbanja ali izobraženja ne more dobiti. Vsled tega so te slovanske dežele nekak človeški rezervoar za vse industrijske pokrajine.

Kolikokrat čujemo glasno tožiti od strani kmetov, ki pravijo: mene se je v šoli še nemško podučevalo in to mi je mnogo pomagalo; moji otroci pa ne znajo zdaj nič, ako pridejo iz šole, vkljub dvojnemu številu učiteljev od takrat! In razmere z ozirom na blagostanje kmetovskih družin se od takrat gotovo niso izboljšale.

Da pa zahteva celo slovenski učni mojster od svojega učenca znanje nemščine, da pošilja vse boljše slovanske družine svoje otroke raje v Maribor, Ptuj, Celje ali Gradec v nemške šole nego v slovanske v Ljubljano, — tega pač naša zagrižena šolska autoriteta in duhovščina nameroma noče videti.

To naj bi se predvsem naši južni „ljudski voditelji“ zapomnili! Razven par tučatov profesionalnih hujskačev (h katerimi moramo žalibog tudi mnogo učiteljev računati) in njih zapeljane mladine se danes na deželi resnično ne dobi nikogar, ki bi se navduševal za kakšno „jugoslovansko unijo.“ Ali mislijo taki ljudski hujskači, da so kaj ljudstvu pomagali, kadar so dosegli svoje plačilo ali kakšno službo ali naslov? Ventil velikanskega izseljevanja ostaja odprt in zato pridejo vse slovanske dežele v poštev.

Ker stavi štajerski Slovan večje življenske zahteve in je rojen tudi za boljše kulturo, kar mu žal njegova ožja domovina in vse slovanske

Schicht

Za 12 v si dobi **lahko vsakdo** **prepričanje,**

da ni pametno prati perilo, ne da bi bilo namočeno prej čez noč s pralnim izvlečkom „Ženska hvala“. Saj se mora tudi sladkor prej raztopiti, predno kavo premešate. Zakaj torej nočete temeljito odmočiti nesnage s pralnim izvlečkom „Ženska hvala“, da odide potem skoraj sama od sebe s Schichtovim milom in toplo vodo?

Schicht

dežele ne morejo nuditi, je popolnoma naravno, da pride do od potovanja proti severu.

Pojdimo zdaj nazaj na Zgornjo Štajersko! V mnogih industrijskih veleobratih na Zgornjem Štajerskem se nahajajo tisočeri slovenski kmet-ski sinovi iz Spodnje Štajerske. Istotako mnogo gostevilni so tam slovenski rokodelci in samostojni mojstri zastopani. Poznam celo več slovenskih gostilničarjev na Zgornjem Štajerskem, ki delajo tam prav lepe kupčije, čeprav govorijo prav slabo nemško. Nemški gosti jih zato ne zaničujejo. Mnogo oseb iz Spodnje Štajerske napravilo si je tam gori lepo premoženje, drugi zopet so se trajno na Zgornjem Štajerskem naselili itd.

Zato vprašam vse naše štajerske Slovence: Ali je prav, ako se prinas proti nemškemu Štajercem tako hujška? Ali je nemški Štajerc na Spodnjem Štajerskem res le nasilni tujec? Na vsakih 1000 Slovencev, ki uživajo nemški kruh, ne pride niti 10 Nemcev, ki žive od Slovencev... Zato pa je edino pravo stališče: Skupno gospodarsko delo, sporazum med Nemci in Slovenci!

En spodnještajerski Slovenec, ki je več let na Zgornjem Štajerskem živel.

Danes rdeč — jutri mrtev!

se bi lahko opravičeno trdilo z ozirom na stotero sredstev, ki se jih danes v časopisih naznanja, da jutri zopet iz pozorišča izginejo.

Tu ne pomaga nobena reklama

ko sredstvo samo ne drži, kar naznani-
lo obljublja. Nasprotno pa opozarja-
mo tukaj kratko, ponižno in brez
vsake reklame na dva sredstva, ki sta
se že od zadnjega stoletja sem kot po-
polnoma zanesljiva izkazala in sicer:

1. izborni Fellerjev želični fluid z znamko „Elzafluid“, kateri —
kakor smo se sami prepričali —
odpravi bolečine, ozdravi, osveži,
okrepča muskuline in kite, vpliva
življajoče in poveča opornost,
prepreči mnogo revmatičnih in
lahkih bolezni, ki se jih dobi
vsled prepiha ali prehlajenja.

12 malih ali 6 dvojnih ali 2 spe-
cijalni steklenici franko 5 kron.

2. Vam hočemo povedati, da

tisočero ljudi proti pomanjkanju apetita, pečenju (sod-
brennen), teži v želodcu, nagonu k plivanju, slabostim, kov-
canju, napenjanju in proti vsakemu motenju prebave s po-
sebnim uspehom rabi Fellerjeve odvajalne Rabarbara-
kroglice z znamko „Elza-kroglice“, 6 školjic
4 krone franko. In vedno zopet čujemo reči:

Ničesar ne gre čez dobroto

obeh Fellerjevih preparatov z znamkoma „Elzafluid“ in
„Elza-kroglice“, ali pazi naj se pred posnemanji in na-
ročni naj se ju pristno s tem, da se natančno naslovi na:
E. V. FELLER, lekarnar v Stubici št. 241 (Hrvaško).

Politični pregled.

Štajerski deželni zbor. Iz Dunaja se danes, 17. sept. brzojavlja: Danes je prišla deputacija nemških učiteljev k ministerskemu predsedniku grofu Stürgkhu in mu je predložila želje štajerskega učiteljstva. Ministerski predsednik Stürgkh je naznanil, da se vlada po-
gaja s strankami gledè štajerskega deželnega zbora. Pričakovati je tedaj, da se deželni zbor v kratkem skliče.

Izseljevanje v Srbijo. V nekaterih krajih južne Ogrske, kjer je prebivalstvo srbske narodnosti („raci“), opazuje se vedno naraščajoče izseljevanje v Srbijo. Srbska vlada pospešuje to izseljevanje z vsemi sredstvi in oddaja od v vojni pridobljenih pokrajin lepa zemljišča tem izseljencem. Po našem mnenju je za avstro-ogrskega monarhijo prav koristno, ako se srbo-filski zagriženci izselijo. Naj le gredo pod žeslo revolverskega Peterčka! Tudi slovenskim prvom v Avstriji ki so začasa vojne nevarnosti tako navdušeno „živela Srbija“ vpili, priporočali bi to izseljevanje. Ako že tako težko v Avstriji

živijo, naj odpotujejo čez Donavo tja na Balkan. Vsak pošten Avstrijec želel jim bode srečno pot!

Razredna loterija. Kakor znano, se bode v Avstriji polagoma malo loterijo odpravilo. Na njeno mesto se je uresničilo razredno loterijo. Glavno ravnateljstvo državne loterije izdalo je s 1. septembrom prvih 100.000 srečk. O tej razredni loteriji smo sicer že svoj čas poročali.

Kmet in njegovi sovražniki. Naj se v go-
spodarskem oziru zgodi karkoli slabega, vsega je — kmet kriv. Tako vsaj kričijo gotovi „odrešeniki“ ljudstva, ki poznajo kmetako življe-
nje k večjem iz kakšnjega neumnega časopisa. Pomislimo pa le sledeče številke: V Avstriji ima 5.000 veleposestnikov okroglo 9 milijonov hek-
tarjev zemljišča. Vsi avstrijski kmetje pa, kate-
rih je mnogo milijonov oseb, posedujejo komaj 21 hektarjev zemlje. Več kot ena tretina vse avstrijske zemlje je torej last posameznih plemenitaških družin in cerkve. Ali to še ni vse! Vsako leto pride stotero kmetijskih posestev na boben. Kdo kupi ta posestva? Le en slučaj: Veleposestnik Mayr-Melnhof v Mantern nakupil je 26 kmet-
skih posestev, na katerih je že živel 228 oseb in redilo 342 kosov govede. Torej en sam veliki graščak vzel je 228 ljudem njih grudo! In isto-
tako delajo bogati kloštri po Avstriji, istotako visoki plemiči... Vsi ti so seveda „nedolžni“, le kmet je vsega „kriv“!

Preskrba rezervistov. Piše se nam: Stotero rezervistov, ki so se vrnili od obmejne straže v svojo domovino, obrača se zdaj na družbo „Srebrnega križa“ s prošnjo za delo in gmotno podporo. Žal da ne dovolijo sredstva te družbe, da bi prošnjam premnogih rezervistov popolnoma ugodila. Družba se obrača vsled tega na vse patriotične može in žene z nujno prošnjo, da naj jo podpirajo, to pa ne samo z naznanili o prostih službah vseh vrst, marveč tudi z gmo-
nimi darili. S tem bodejo pomagali, da se zmanjša beda onih hrabrih mladih vojakov, ki so mesece dolgo, daleč od svoje družine v interesu splošnosti naše meje varovali. Prosta mesta in darila naj se blagovoli na tajništvo delnega društva Štajersko c. k. družbe avstrijskega „Srebrnega križa“ za oskrbo domu se vrnivših rezervistov (Grac, Hofgasse 14) pošlje. Tam se dobi tudi umetno narejene znamke za zapiranje po 2 ali 5 vinarjev. Najbolj bi se seveda patriotične in socialne naloge „Srebrnega križa“ podpiralo s splošnim pristopom vseh žena in moč, kar bi se pač vsled malega letnega doneska (najmanjši donesek 2 kroni na leto) prav lahko izvršilo.

Vojška smrt. Pri nemških mornariških manevrih ob otoku Helgoland ponesrečil je vo-
jaški zrakoplov „L. I.“ Bil je popolnoma raz-
bit. Od 20 vojakov, ki so se v zrakoplovu na-
hajali, zamoglo se je samo 7 rešiti.

Duhovnik o klerikalizmu. Sivolas katoliški župnik in pisatelj Hanjakob izdal je pred kratkim zanimivo knjigo pod naslovu „Allerlei Leute und allerlei Gedanken“. Z ozirom na politični katolicizem (to je na klerikalizem) pravi ta resnični duhovnik m. dr.: „Jaz sem bil enkrat tudi pristaž tega političnega katolicizma; ali to mi je minulo vsled ravnanja, ki sem ga doživel v lastnem taboru, ko sem imel enkrat svoje lastno mnenje... Zato sem vedno na-
sprotnik one sorte političnega katolici-
zma, kateri vsled svojega pomanj-
kanja na ljubezni do bližnjega katoliško vero sramoti, kateri ceni katoliškega lajka kakor katoliškega duhovnika le po temu, kar stori za politični katolicizem“ — Tako sodi pošten katoliški duhovnik o kleri-
kalcih!

Balkanska vojna se bliža svojemu zadnje-
mu koncu. Poroča se, da bode še ta petek, ko naš list ravno izide, mirovna pogodba med Bulgarijo in Turčijo sklenjena ter podpisana. S to pogodbo pride Bulgarija skoraj ob vse plodove svojih krvavih vojen. Zamàn je žrtvo-
vala na bojnem planu tisoče svojih sinov, skoraj nič ji od vsega tega ne ostane. Odsto-
piti mora tudi Adrianopol in Kirk-Kilisse, oni dve veliki trdnjavi, ki jih je bulgarska armada zavzela z vžno bra-
vuro na začudenje vsega sveta. Bulgarija, ki je že sanjnila, da prestopi njena armada prag Konstantinopla, zadovoliti se mora zdaj s koscem

zemlje, ki nima vojaške vrednosti. Vsi strategič-
važni kraji ostali bodejo Turčiji. Govorice prav-
da bode šla nova bulgarsko-turška meja med kra-
ma Inia in San Stefano na Črnem morju, po-
tem ob reki Resnaja; mesto Tirnovu ostala
bode Bulgarski, Kirk-Kilisse pa Turčiji
morda ostane Bulgariji tudi še Dimi-
tika, kar bi vsaj neki, čeprav razmeroma ma-
lenkosti uspeh pomenilo. Po določbah te
rovne pogodbe prišla bode Bulgarija glede ve-
kosti in števila prebivalstva na tretje mesto
Ramunsko in Grško. Dorastek prebivalstva
vojni bode za Bulgarijo mnogo manjši nego
Srbijo in Grško. In vendar je ravno Bulgari-
v borbi zoper Turke največje žrtve prinesla.

Srbske nasilnosti. 120 bulgarskih učiteljev
prosiljo jo „Neue Freie Presse“ za objavo slede-
cega oglasa: „Edino-le zaradi njegove bulgarske
narodnosti bil je v Prilepu en učitelj umorjen
v Velesu je bil tržčan Abranov pobit, pot-
umorjen in še mrtev razmesarjen. Iz istega
vzroka se je v Uškiču seminararja direktor
v Velesu pa nadzornika šole Eparhije pretepa-
valo. V Kruševem zaprlo se je štiri bulgarske
učitelje. Da bi se jih prestrašilo, se je v sosed-
sobi meščanske ljudi nevarno mileno pre-
pavalo, da bi se preje za Srbijo
proglasili. Potem se je zahtevalo od
teljev, da naj se odpovejo svoji narodnosti. I-
tega niso hoteli storiti, peljalo se jih je v
Monastir, kjer se jih je vrglo v ječo. Na
120 bulgarskih učiteljev iz Monastirja in Uški-
ba peljalo se je v ječo v Monastirju, Uški-
ter Mitrovici. Ko v kljub temu nismo hoteli
svojo narodnost odpovedati in srbsko podučev-
se nas je s silo iz naše domovine
pregnalo. Tudi posestnike se je pregnalo.
Vse bulgarske škofo so Srbi pre-
gnali. Groza, ki vlada v Makedoniji, je
popisna. V vasi Lipce umorilo se je
bulgarskih dostojanstvenikov, v Laki 26 Bulgar-
v Blatecu pa 14. V drugih krajih se je kmet-
valce najprej oplnilo, potem pa umorilo.
V Aleksi Tenovu se je bulgarske kmet-
žive sežigalo. Apeliramo iskreno na red-
cijo in vso družbo, da naj odpošlje zaupni-
ki bodejo resnico dognali. Tu je slova-
ski narod v nevarnosti, da ga ni-
govi srbski „brati“ iztrebijo.“
Kaj pravijo slovenski prijatelji Srbov k ta-
divjaštvu? Bulgari so vendar ravno tako Slovani
In Srbi ne čutijo prav nobene „slovanske“
„jugoslovanske“ vzajemnosti!

Dopisi.

Sv. Trojica v Haložah. Ljubi „Štajerc“, p-
teklo nedeljo imeli smo pa mi Haložani va-
dirindaj. Obiskal nas je — kaj pravite kdaj-
Ne papež iz Rima, tudi ne japonski cesar,
obiskal nas je naš slovenski „odrešenik“ in „p-
bog“ doktor Tonček Korošec. Ja, Tone K-
rošec, bivši duhovnik — saj ga zdaj vendar
moremo imeti več za duhovnika, ko že le-
sem zaradi umazane politike svojega duhov-
kega posla ne izvršuje več. — Tone Koroš-
na Dunaju baje znan pod imenom „der sch-
Toni“ pri vseh lepih judovkah, — ta Tone K-
rošec nas je obiskal. Zbralo se nas je par km-
tov, kar na deželi po naši ni težka stvar. To-
več viničarjev in precej tistih klerikalnih pe-
lizcev, za katere je svet s plankam zabiti, se
zbralo. Mislili smo vsi, da nam bode Koroš-
morda kaj povedal glede naše bede, ki jo
pimo že leta sem in v kateri smo vedno
vseh strani zapuščeni. Mislili smo, da nam b-
povedal, kako naj si pomagamo in na kak
čin si naj spremenimo svoj žalostni polo-
Mislili smo, da bode govoril o suši in toč-
peronospori in mokroti, o davkih in dokla-
Pa klerikalcem je prišla menda strupena na-
v butice, da nimajo za družega zmišla, nego-
brezvestno politično gonjo. Zato je tudi dr. To-
Korošec govoril le o deželnem zboru štajerske-
se pridružil čez Nemce kakor kak pijani de-
in grozil, da v štajerskem deželnem zbor-
ne pride do miru ter do gospodarskega de-
dokler — no, dokler tega ravno dr. Tone K-
rošec iz politično-panslavističnih vzrokov ne
voli... Tako je govoril torej Korošec! Na
mesto da bi nam v bogim Haložah
nom prinesel pomoč, ko nas slaba